

EVROPSKÝ ABSOLUTISMUS

Absolutismus:

Francouzský král Ludvík XIV.

- narozen roku 1638, vládl 1643-1715
- jako dítě musel čelit **povstání Frondy**, kdy se proti němu postavila francouzská vysoká šlechta – situaci zvládl, ale zanechalo to v něm navždy nedůvěru ke šlechtě a Paříži
- před rokem 1661, kdy se Ludvík plně ujal vlády, byla Francie zapletena do Třicetileté války a války se Španělskem
- jeho rádcem byl **Kardinál Mazarin** (pomáhal mu vládnout až do své smrti v roce 1661)
- roku 1685 Ludvík **odvolal edikt nantský**, proto mnoho hugenotů raději opustilo Francii

ÚLOHA 1:

Jaký byl význam ediktu nantského pro Francii?

ÚLOHA 2:

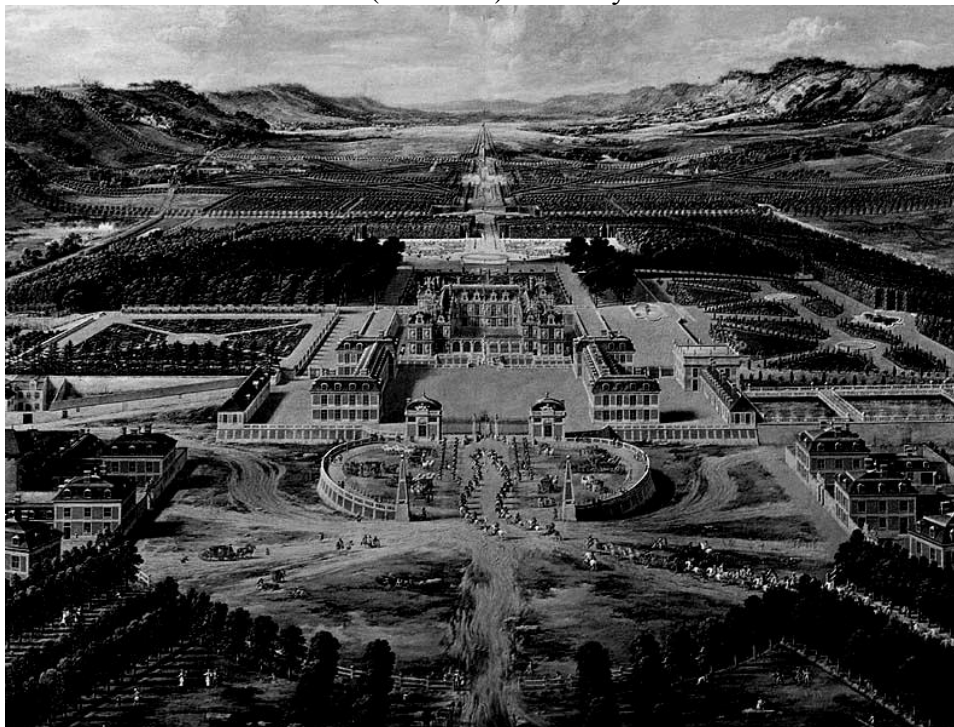
Vysvětli Ludvíkovu historicky nejznámější větu (ač ji pravděpodobně nikdy sám nepronesl): „*Stát jsem já.*“

Ludvíkův hlavní cíl bylo zvýšit francouzskou prestiž v Evropě, a tak Francii zapletl do mnoha **konfliktů**:

- tzv. **devoluční války** proti Španělsku
- **válka o Nizozemí**
- **válka proti Španělsku**
- tzv. **devítiletá válka** o Falc
- **válka o španělské dědictví (1701-1713)**
 - válka proti většině Evropy o to, kdo bude vládnout Španělsku
 - španělský král Karel II. roku 1700 zemřel a ve své závěti všechny své země odkázal Filipovi, vévodovi z Anjou (vnuk Ludvíka XIV.)
 - ale císař se obával, že by to znamenalo sjednocení Španělska a Francie
 - Ludvík tedy začal válčit se Svatou říší římskou a většinou Evropy
 - bojovalo se na čtyřech frontách – s Německem, Španělskem, Nizozemím a Itálií
 - válčilo se i v severoamerických koloniích
 - Francie utrpěla těžké ztráty
 - válka byla skončena **utrechtským mírem (1714)** - Francie si ponechala své pevnosti, Štrasburk a Alsasko, Ludvíkův vnuk se stal Filipem V. španělským, ale musel se vzdát svého místa v dědičné linii na francouzský trůn (takže Francie a Španělsko by se nikdy v budoucnu nesjednotily) a Británie z války vyšla jako nejsilnější mocnost v Severní Americe a Západní Indii a její námořnictvo ovládlo Středozemní moře (jelikož získali Gibraltar)

Versailles

- Ludvík XIV. dal postavit nové královské sídlo – luxusní a okázalý zámek na okraji Paříže
- Ludvík se vždy snažil držet si svou šlechtu kolem sebe – a tedy pod dozorem (aby se proti němu nepostavili) – *Vzpomenete si, proč šlechtě tolik nedůvěřoval?*
- a tak Ludvík udělal z Versailles (a ze sebe) skutečný střed Francie

ÚLOHA 3:

Prohlédněte si tuto malbu Versailles z roku 1668. Proč je současníci pokládali za tak velkolepé?

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

ÚLOHA 4:

Jenže některé Ludvíkovy aktivity a cíle byly velmi nákladné a hrozilo, že Francii zruinují. Z toho, co již víte, vypište, co konkrétně pokládáte za velmi nákladné:

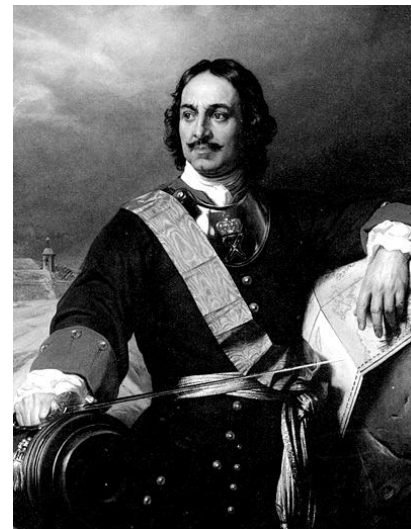
- Vzhledem k tomu, že Francie byla na pokraji bankrotu, byla přijata opatření, která tomu měla zabránit
 - zvýšení daní – velmi neoblíbený krok, zvláště vzhledem k tomu, že šlechta a duchovenstvo daně neplatily
 - **Jean-Baptiste Colbert** – ministr financí, zavedl ve Francii ekonomickou politiku zvanou **merkantilismus** (vyrovnaný rozpočet, upřednostňování vývozu nad dovozem)
- Ludvík také proslul svými milenkami, nejslavnější byly **Louisa de la Valliere** a **Madame de Montespan**, které neovlivňovaly jen Ludvíka samotného, ale i politiku
- díky několika úmrtím v rodině byl nejbližším dědicem v době smrti Ludvíka jeho pravnuček, (pětiletý!) Ludvík XV.

ÚLOHA 5:

Ludvík XIV. je znám též jako král Slunce – díky své proslulosti. Ve dvojici připravte krátkou argumentační řeč na téma, proč asi proslul tímto jménem. (použijte vaše poznámky nebo jiné zdroje)

Ruský car Petr I.

- známý především jako **Petr Veliký (1682-1725)**
- Petrova osobnost
 - velmi aktivní muž, rozhodnut zmodernizovat Rusko a zbavit jej feudalismu a zaostalosti
 - když byl malý, sloužil v armádě a námořnictvu bez zvláštních privilegií
 - sebevědomý, netrpělivý, výbušný a někdy i krutý
 - uznával rovnost mezi lidmi. Velice vysoký.
- **studijní cesta** (1697-1698) – Petr cestoval po západní Evropě a navštěvoval královské dvory, aby se učil. Chtěl také získat podporu pro Rusko, ale to se minulo účinkem.
- **armáda a námořnictvo** – Petrova největší vášeň
 - zájem o lodě – v roce 1725 bylo díky tomu ruské námořnictvo nejsilnější v Baltském moři
 - velká armáda (v době největší síly převyšovala počet 250.000, jedna z největších v Evropě)
 - přísná nařízení a výcvikové akademie
 - 80% státního rozpočtu šlo na vojenské účely.
- **ekonomika**
 - Petr podporoval výrobu kovů, zejména pro **vojenské účely**.
 - vítal v Rusku i vyučené přistěhovalce
- **vláda**
 - hlavním ruským problémem byla **složitá administrativa**. Aby přeorganizoval vládu, vytvořil Petr **Senát** tvořený devíti úředníky a později pod ním i jedenáct kolegií (ministerstev)
 - úředníky používal pro **boj s korupcí** (a že té se v Rusku dařilo!) a daňovými úniky.
 - Roku 1722 vytvořil **hodnostní řád** šlechty (14 stupňů pro každou oblast služby (vojsko, civilní služba a dvůr). Všichni měli sloužit státu, ale jen osm nejvyšších bylo dědičných.
 - Rusko bylo rozděleno na provincie zvané **gubernie**.
- **náboženství** - Petr ustavil **pravoslavnou církev** jako součást státu (**státu podřízenou**). Hlásal náboženskou toleranci. Omezil moc klášterů a zmocnil se jejich bohatství (částečně proto, aby založil nemocnice a chudobince).

ÚLOHA 6:

Petr Veliký věřil v náboženskou toleranci – ne však pro všechna náboženství. Dokážete uhodnout, která dvě náboženství netoleroval?

- **vzdělání**
 - před Petrem neexistoval téměř žádný standard
 - Petr **založil kolem čtyřiceti škol** a několik akademií
- **tzv. severní válka 1700 – 1721**
 - proti Švédsku (vládl zde mladý král Karel XII.)
 - nejprve bylo úspěšnější Švédsko – zvítězilo v bitvě u Narvy (1700), potom vytlačilo ruská a saská vojska z Polska
 - ovšem v roce 1703 Petr I. ovládl Pobaltí (kde dal vystavět Sankt Petěrsburg - Petrohrad)
 - v roce 1708 Švédové vpadli na Ukrajinu, ale nakonec byli poraženi v **bitvě u Poltavy** roku 1709
 - nakonec, když roku 1721 válku ukončila mírová smlouva v Nystadtu, Rusko bylo silnější stranou

- **válka s Tureckem**
 - dříve, roku 1695, se Petr zúčastnil neúspěšného útoku na **Azov**. Později, roku 1696, se osobně podílel odtržení Azova od Turecka.
 - Roku 1711 se tam Petr vrátil – ale byl poražen a musel Azov navrátit.
- **zahraniční politika na východě**
 - Petr podepsal smlouvu s _____, a potvrdil tak řeku Amur jako státní hranici.
 - Napadl Persii a zmocnil se **Baku**.
 - jeho jednotky se dostaly až na Kamčatku
- **Sankt Petěrsburg (Petrohrad)**
 - vystavěn mezi léty 1703 a 1725, plánovaný Petrem jako **Okno na západ**
 - **ÚLOHA 7:**
Na mapě najděte Sankt Petěrsburg. Dokážete vysvětlit, proč mělo představovat *Okno na západ*?

ÚLOHA 8:

Svámi reformami si Petr nadělal mnoho nepřátel. Zhodnoťte jeho reformy v mnoha oblastech a navrhněte, kdo mohli být jeho nepřátelé.

- Když car Petr zemřel, mnoho jeho **refořem bylo rušeno**.

Pruský král Fridrich Vilém I.

(1713-1740)

Prusko bylo druhým největším státem ve Svaté římské říši.

Vzniklo v 10. století jako **Braniborská marka**. Jeho panovníci byli **kurfiřty**. Roku 1525 se Albert **Hohenzollernský** stal pruským vévodou. Roku **1701** získal vévoda Fridrich titul pruského **krále**.

ÚLOHA 9:

V atlase najdete rozlohu Pruska v 18. století. Se kterými zeměmi hraničilo?

- Fridrich byl kulturně nevzdělaný, zlostný, nepodporoval vzdělání
- jeho vášní byla armáda
- velmi pracovitý, morálně založen
- pohrdal intelektuály, cizinci a Židy

ÚLOHA 10:

Jaké bylo státní náboženství v Prusku?

- Fridrich se snažil výrazně **omezit státní výdaje** – zredukoval královský dvůr, prodal mnoho královských paláců a se svou rodinou bydlel v jen pěti pokojích, bez služebnictva
- reformy **armády** – lepší palné zbraně, přísná disciplína, výcvikové školy pro důstojníky
- založil i jednotku s velmi vysokými muži (skoro dva metry vysokými) přezdívanými *Postupimští obři*
- podařilo se mu vytvořit **čtvrtou největší armádu v Evropě**
- **centralizovaná vláda**, direktoria a komise, aby radila králi
- výkonná **byrokracie**, státní příjem se zdvojnásobil!
- **náboženská tolerance**
- **merkantilismus**
- také si přál zrušit nevolnictví, ale nakonec neudělal téměř nic, aby rolníkům pomohl
- měl komplikovaný vztah se svým synem (budoucí Fridrich II), byl velmi přísný otec
- ve své závěti napsal synovi „*Žádám tě, abys nezačal žádnou nespravedlivou válku, protože Bůh nespravedlivé války zakazuje. Budeš se muset zodpovídat za každého muže zabitého v nespravedlivé válce.*“

ÚLOHA 11:

Můžete tedy shrnout, jaký odkaz pro budoucnost Fridrich Vilém zanechal?

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

OPAKOVÁNÍ

ÚLOHA 12:

Do tabulky doplňte reformy a úspěchy absolutistických panovníků:

ABSOLUTISTIČTÍ PANOVNÍCI	Vláda	Kultura, vzdělání	Ekonomika	Armáda a války
Ludvík IV.				
Petr I.				
Fridrich Vilém I.				